

15.2.2018

POPELY/2609/2016

Infinergies Finland Oy
Karpilantie 20
90450 KEMPELE

Lausunto Haapajärven Pajuperänkankaan tuulivoimahankkeen Natura-arvioinnista

HANKE

Infinergies Finland Oy suunnittelee tuulivoimahanketta Haapajärven Pajuperänkankaalle. Hankealue sijaitsee noin 9 kilometriä Haapajärven keskustasta lounaaseen ja rajautuu lännessä Reisjärven ja Haapajärven kuntarajaan.

Tuulipuisto koostuisi 16 tuulivoimalasta perustuksineen, voimaloita yhdistävistä maakaapeleista, tuulipuiston sähköasemasta sekä tuulivoimaloita yhdistävistä teistä. Suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho olisi enintään 6 MW, napakorkeus enintään 180 metriä ja roottorin läpimitta enintään 180 metriä, mutta siten, ettei 250 metrin kokonaiskorkeus ylittyisi. Lähin tuulivoimala T14 olisi suunnitelmien mukaan 155 m päässä Natura-alueen luoteispuolella.

Pajuperänkankaan tuulivoimahankkeen sisäinen sähkönsiirto toteutettaisiin keskijännitemaakaapeleilla. Maakaapelit sijoitettaisiin pääsääntöisesti alueelle rakennettavien ja alueella jo olemassa olevien teiden varsille kaivettaviin kaapeliojiin.

Tuulipuiston sähkönsiirto sähköasemalle toteutetaan maakaapeleilla, ilmajohtoja ei rakennettaisi. Uusi sähköasema rakennettaisiin hankealueen länsipuolella sijaitsevan Fingridin voimajohtokäytävän läheisyyteen. Vaihtoehtoisesti sähköverkon liitännänpiste sijoittuisi Haapajärven taajaman pohjoispuolelle nykyiselle Elenian Koivuhaan sähköasemalle tai Sauviinmäen tuulipuiston laajennusta varten rakennettavalle sähköasemalle.

TIEDOT EU:N NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVASTA ALUEESTA

Pajuperänkankaan Natura 2000 -alue (FI1002017) sijaitsee Haapajärven kaupungin eteläosassa. Natura-alue (37,1 ha) on suojeltu erityisten suojelutoimien alueena (SAC). Pajuperänkangas on seudulla harvinaisen laaja ja yhtenäinen vanhan metsän alue. Alueen puuston ikä vaihtelee 120-140 vuoteen. Maise-

mallisesti aluetta hallitsee alueen poikki luoteesta kaakkoon suuntautunut moreeniharjanne ja aluetta luonnehtii kivikkoisuus. Metsätyypit vaihtelevat kuivahkon kankaan männiköistä tuoreen kankaan sekametsiin ja korpikuusikoihin. Korvet (sisäytyvät luontodirektiivin luontotyyppiin "puustoiset suot") ovat tyypiltään metsäkortekorpea ja mustikkakorpea. Lehtomaisuutta on laikuittain pienialaisesti. Tuoreilla kankailla ja korvissa on runsaasti koivua ja haapaa ja etenkin vanhoja haapoja on paikoin silmiinpistävän runsaasti. Lahopuustoisuus vaihtelee metsätyypin mukaan: niukimmin lahopuustoa on kuivahkoilla kankailla ja runsaammin tuoreilla kankailla ja korvissa.

Vanhan metsän kääpälajistoa alueella edustavat mm. silokääpä, korokääpä, ruostekääpä ja männynkääpä. Jäkälälajeista vanhojen metsien tyyppilajeja edustaa raidankeuhkojäkälä.

Kohteen metsät eivät ole täysin luonnontilaisia, mutta luonnonmetsien rakennepiirteet ovat melko hyvin säilyneet: metsät ovat runsaspuustoisia, vanhoja ja puulajisuhteiltaan monipuolisia ja lajisto on melko edustavaa. Alue on tärkeä metsien suojelukohde alueella, jossa luonnonmetsiä on jäljellä hyvin vähän.

Alla olevassa taulukossa on esitetty Pajuperänkankaan Natura 2000 -alueen suojeluperusteista vuoden 1998 sekä 2016 tietolomakkeilla. (* priorisoitu luontotyyppi).

Natura luontotyyppi	v. 1998 % pinta-alasta/ v. 2016 pinta-ala ha	Luontotyypin kuvaus
9010 Borealiset luonnonmetsät*	50 % / 28,21 ha	Luontotyyppiin kuuluvat vanhat luonnonmetsät sekä luonnontilaiset paloalat ja palon jälkeen luonnontilaisina kehittyneet nuoret lehtipuumetsät. Vanhat luonnontilaiset ja niiden kaltaiset metsät jaetaan vielä viiteen alatyypin puulajien mukaan. Vanhat luonnonmetsät ovat metsien kliimaksi- tai myöhäisiä suksessiovaiheita, joihin ihmistoiminta on vaikuttanut vain vähän tai ei lainkaan.
91D0 Puustoiset suot *	12 % / 4,36 ha	Puustoisia soita, kuusi- tai lehtipuuvaltaisia korpia, mäntyvaltaisia rämeitä sekä näiden ja nevojen yhdistelmiä.

Natura-verkoston ja sen tietojen täydentäminen on käynnissä (Ympäristöministeriö 2016). Pajuperänkankaan Natura 2000 -alueelle ei ole ehdotettu lisättäviä tai poistettavia luontotyyppisiä tai lajeja.

Natura-arviointiin voidaan sisällyttää myös sellaisia Natura-tietolomakkeella mainitsemattomia luontoarvoja, jotka ovat Natura-alueelle tyyppisiä tai liittyvät

sen ekologiseen toimintakykyyn. Linnuston osalta arviointiin on sisällytetty sellaiset EU:n lintudirektiivin lajit, joiden arvioidaan muiden lähtötietojen perusteella voivan pesiä Natura-alueella, vaikka niitä ei mainita voimassa olevassa tai uuden ehdotuksen mukaisessa Natura-tietolomakkeessa. Näitä lajeja ovat pyy ja pikkusieppo, jotka havaittiin tuulipuistohankkeen pesimälinnustoseselvityksissä. Seudulla esiintyy myös EU:n lintudirektiivissä mainittu viirupöllö, mutta se ei linnustoseselvitysten perusteella nykyisellään pesi Natura-alueella.

Suojeluperusteena olevan Natura-luontotyypin boreaaliset luonnonmetsät tyyppilajistossa on lueteltu kuusi lintulajia: puukiipijä, lapintäinen, töyhtötiainen, kuukkeli, taviokuurna ja pohjantikka. Kuukkeli, taviokuurna ja pohjantikka ovat kaikki Suomen kansainvälisiä erityisvastuulajeja, kuukkeli lisäksi silmälläpidettävä laji ja pohjantikka kuuluu myös EU:n lintudirektiivin liitteen I lajiluetteloon. Töyhtötiainen on luokiteltu vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Tuulipuistohankkeen linnustoseselvitysten perusteella Natura-alueella esiintyy puukiipijä, töyhtötiainen ja pohjantikka.

Natura-alueelle sijoittuu aarnisammaleen (*Schistostega pennata*) esiintymiä (Eiölajittietojärjestelmä 2016). Laji on alueellisesti uhanalainen ja nykyisessä uhanalaisuusarvioinnissa arvioitu silmälläpidettäväksi (NT). Alueelta on myös ruostekäävän esiintymätieto, laji on arvioitu elinvoimaiseksi (LC).

Pajuperänkankaan Natura-alueen inventoidut luontotyypit (Metsähallitus 2017) ja uhanalaiset ja huomioitavat lajesiintymät (Eiölajit -tietojärjestelmä 2016) on esitetty kartalla.

HANKKEEN VAIKUTUSALUE JA SUHDE NATURA-ALUEESEEN

Natura-alueelle ei tulla sijoittamaan tuulivoimaloita tai muita fyysisiä rakenteita (esimerkiksi kaapelit, tiet), joten suoria fyysisiä vaikutuksia ei Natura-arvioinnin mukaan hankkeesta aiheudu. Lähin tuulivoimala on suunnitteilla noin 155 m etäisyydelle Natura-alueelta, sen luoteispuolelle.

Natura-arvioinnissa todetaan, että tarkka vaikutusarvio suoritetaan ainoastaan sillä osalla Natura-aluetta, johon hanke tai suunnitelma todennäköisesti vaikuttaa. Hankkeen merkitystä ja vaikutuksia peilataan kuitenkin koko Natura-alueen ja sen eheyden kannalta.

NATURA-ARVIOINNIN AINEISTO

Natura-arviointi on laadittu asiantuntija-arviona. Natura-arvioinnin keskeisenä aineistona ovat olleet tietolomakkeet, Natura-alueen luontotyyppitiedot, uhanalaisten lajien esiintymätiedot sekä tuulipuiston YVA-menettelyn yhteydessä

alueella tehdyt havainnot. Lähteenä mainitaan myös Metsähallituksen inventointitiedot Natura-alueelta (2017).

Linnuston osalta Natura-arvioinnissa on tarkistettu myös kansainvälisesti ja kansallisesti tärkeiden lintualueiden (IBA ja FINIBA) sekä maakunnallisesti tärkeiden (MAALI) lintualueiden (BirdLife Finland 2017) esiintymistiedot soveltuvien osien.

ARVIOINNISSA TODETUT VAIKUTUKSET NATURA-LUONNONARVOIHIN

Vaikutukset luontodirektiivin liitteen I luontotyypeihin

Luonnonmetsien (9010) luontotyyppiä esiintyy Metsähallituksen inventointitietojen mukaan Natura-alueella 28,21 ha alalla. Lähimmillään luontotyyppiä esiintyy noin 170 m etäisyydellä tuulivoimalasta.

Puustoiset suot (91D0) luontotyyppiä esiintyy Metsähallituksen inventointitietojen mukaan Natura-alueella 4,36 ha alalla. Lähimmillään luontotyyppiä esiintyy noin 300 m etäisyydellä tuulivoimalasta.

Natura-alueelle ei tulla sijoittamaan tuulivoimaloita tai muita fyysisiä rakenteita (esimerkiksi kaapelit, tiet), joten suoria fyysisiä vaikutuksia ei kummallekaan luontotyyppille arvioida aiheutuvan. Hankkeeseen liittyvää puuston poistoa ei jouduta tekemään Natura-alueen välittömässä läheisyydessä, joten valaistusolojen muutoksia ei luontotyypeille Natura-arvioinnin mukaan aiheudu. Myöskään voimaloiden perustamisen yhteydessä tehtävät mahdolliset maankaivutyöt ja alueen raivauksesta aiheutuvat mahdolliset vaikutukset pintavesivaluntaan eivät arvioinnin mukaan aiheuta vaikutuksia luontotyypeille pitkistä etäisyydestä johtuen.

Natura-alueella kummankaan luontotyyppin edustavuus ei arvioinnin mukaan heikkene hankkeen johdosta eikä vaikutuksia luontotyypeille katsota aiheutuvan.

Vaikutukset linnustoon

Hankkeesta saattaa Natura-arvioinnin mukaan kohdistua linnustoon epäsuoria vaikutuksia rakentamisen aikaisen häiriön sekä rakentamisen ja toiminnan aikaisen melun kautta. Hankkeen vaikutuksia on arvioitu Natura-alueella pesiville EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeille ja Natura-alueella esiintyville Natura-luontotyyppien tyyppilajeihin kuuluville lajeille (pyy, pohjantikka, pikkusieppo, puukii-pijä ja töyhtötiainen).

Vaikutukset ovat arvioinnin mukaan kullekin lintulajille samanlaiset. Arvioinnissa on käsitelty rakennusaikaista melua ja häirintää sekä toiminnan aikaista melua. Lisäksi on arvioitu törmäysvaikutuksia ja välkkymisen aiheuttamaa häirintää.

Mahdollisten rakentamisen ja toiminnan aikaisten haittavaikutusten ei arvioida vaikuttavan käsiteltyjen lajien suojelutasoon tai pesimäkantojen elinvoimaisuuteen alueella. Kokonaisuutena melun ja häiriön aiheuttamien vaikutusten arvioidaan olevan lieviä ja niiden merkityksen kokonaisuutena vähäisen.

Vaikutukset Natura-alueen eheyteen

Hankkeesta aiheutuvat vaikutukset arvioidaan merkityksettömiksi alueen suojeluperusteina oleville luontotyypeille tai tarkasteltaville lintulajeille. Hankkeesta aiheutuvien mahdollisten häiriöiden todetaan olevan luonteeltaan lyhytaikaisia ja paikallisia. Hankkeen ei arvioida vaikuttavan lajien suojelutasoon tai pesimäkantojen elinvoimaisuuteen alueella. Hankkeen ei arvioida muuttavan Natura-alueen ekosysteemien rakennetta tai toimintaa tavalla, joka vahingoittaisi alueen eheyttä. Hankkeella ei siten arvioida olevan vaikutuksia Natura-alueen eheyteen.

Arvioinnin mukaan ei myöskään ole todennäköistä, että hankkeen seurauksena Natura-alueelle kohdistuva ihmisvaikutus esimerkiksi retkeilyn tai muun kulkeamisen ja toiminnan kautta lisääntyisi nykyisestään merkittävästi.

HAITALLISTEN VAIKUTUSTEN LIEVENTÄMINEN NATURA-ARVIOINNIN MUKAAN

Arvioinnin mukaan rakentamisen ajoittuminen lintujen pesimäkauden ulkopuolelle lieventää rakennusaikaisen melun ja häirinnän vaikutusta.

EPÄVARMUUSTEKIJÄT NATURA-ARVIOINNIN MUKAAN

Arviointi perustuu olemassa olevaan tietoon hankkeen vaikutusalueen luontoarvioista. Aineiston katsotaan olevan kattava, jotta hankkeen vaikutukset suojeluperusteena oleville luontoarvoille pystytään arvioimaan. Arvioinnissa epävarmuuden todetaan olevan kokonaisuutena sellaisella tasolla, että arviointia voidaan pitää luotettavana.

VAIKUTUSTEN SEURANTA NATURA-ARVIOINNIN MUKAAN

Natura-arvioinnin mukaan seurantaa ei nähdä tarpeelliseksi tässä hankkeessa.

JOHTOPÄÄTÖKSET NATURA-ARVIOINNIN MUKAAN

Hankkeen ei arvioida muuttavan Natura-alueen ekosysteemien rakennetta tai toimintaa tavalla, joka vahingoittaisi alueiden eheyttä. Tuulipuiston rakentaminen ei arvioinnin mukaan aiheuta merkittävää heikennystä Natura-alueen suojelun perusteena oleville luontotyypeille, lajeille tai niiden elinympäristölle.

ELY-KESKUKSEN ARVIO NATURA-ARVIOINNIN ASIANMUKAISUUDESTA

Natura-arvioinnissa on huomioitu voimassa olevat Natura-tietolomakkeet ja päivitetty tiedot, jotka eivät ole vielä lainvoimaisia. ELY-keskus toteaa, että alueella sijaitsee syyskuussa 2017 ympäristöministeriön asetuksella perustettu luonnonsuojelualue (Pajuperänkankaan luonnonsuojelualue).

Arvioinnissa on eritelty vaikutukset luontotyypeittäin sekä tunnistettu todennäköisimmät vaikutustyytit ja -mekanismit. Natura-arviointiin on sisällytetty myös linnustovaikutusten arviointi, vaikka arviointivelvollisuus ei kohdistu lintudirektiivin lajeihin.

Natura-alueella ei ole tehty erillisiä maastoseelvityksiä Natura-arvioinnin yhteydessä. ELY-keskus hyväksyy tämän, koska arvioinnissa on käytetty tuoreita Metsähallituksen inventointitietoja (vuodelta 2017).

Yhteysviranomaisen edellytti Pajuperänkankaan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmalausunnossaan selvittämään, voiko hanke vaikuttaa valumavesiin niin, että syntyisi heikentävä vaikutus Natura-alueen luontotyypeihin. Natura-arvioinnissa tämä on huomioitu toteamuksessa, että maankaivuutöiden ja raivausten vaikutukset pintavesivaluntaan eivät ulotu suojelualueelle. YVA-selostuksessa valuma-alueet on esitetty kuvassa ja vesien virtaussuunnat on selostettu. Samat tiedot olisi ollut hyvä esittää myös Natura-arvioinnissa.

Natura-arvioinnissa ei ole analysoitu tilannetta, jolloin voimala T14 kaatuisi Natura-alueen suuntaan.

ELY-KESKUKSEN ARVIO VAIKUTUKSISTA JA NIIDEN MERKITTÄVYYDESTÄ

Vaikutukset luontodirektiivin luontotyypeihin

Natura-alueella luontotyyppien edustavuuden ei arvioida heikenevän hankkeen johdosta eikä vaikutuksia kummallekaan luontotyyppille (luonnonmetsät ja puustoiset suot) katsota aiheutuvan.

Arvioinnin mukaan voimaloiden perustamisen yhteydessä tehtävät mahdolliset maankaivutyöt ja alueen raivauksesta aiheutuvat mahdolliset vaikutukset pintavesivaluntaan eivät pitkästä etäisyydestä johtuen aiheuta vaikutuksia luontotyypeille.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan johtopäätös on oikeansuuntainen.

Vaikutukset linnustoon

Rakentamisen ja toiminnan aikaisten haittavaikutusten ei arvioida vaikuttavan arvioinnissa käsiteltyjen lintulajien suojelutasoon tai pesimäkantojen elinvoimaisuuteen alueella. Kokonaisuutena melun ja häiriön aiheuttamien vaikutusten arvioidaan olevan lieviä ja vähäisiä.

Arvioinnin mukaan *"Mahdolliset haittavaikutukset ovat lyhytkestoisia ja ne koskevat korkeintaankin vain muutamaa pesimäparia"* ja *"Käytönaikainen melusta aiheutuva häiriö koskee siis vain osaa Natura-alueesta ja siten korkeintaan muutamaa reviiriä"*. ELY-keskus pitää muotoiluja varsin yleisluonteisina. Puutteista huolimatta ELY-keskus hyväksyy näkemykset, koska arviointivelvollisuus ei kohdistu lintudirektiivin lajeihin.

Vaikutukset Natura-alueen eheyteen

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnin näkemykseen, jonka mukaan hanke ei muuta Natura-alueen ekosysteemien rakennetta tai toimintaa tavalla, joka vahingoittaisi alueen eheyttä.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

ELY-keskus katsoo, että Pajuperänkankaan tuulivoimahanke ei yksin eikä yhdessä muiden hankkeiden kanssa aiheuta merkittävästi heikentäviä vaikutuksia niille luonnonarvoille, joiden vuoksi Pajuperänkangas (FI 1002017) on sisällytetty Suomen Natura 2000 -verkostoon.

ELY-keskus toteaa lisäksi, että Pajuperänkangas on seudulla harvinaisen laaja ja yhtenäinen vanhan metsän alue, joka on linnustollisesti arvokas. Tuulivoimahankkeen linnustovaikutuksiin ELY-keskus on ottanut kantaa YVA-selostuslausunnossa.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa olevan SL-kaavamääräyksen mukaan *"alueen ja sen ympäristön maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta."* ELY-keskuksen katsoi arviointiselostuksesta antamassaan lausunnossa, että tuulivoimaloiden sijoittaminen alle 250 metrin päähän eli kaatumisetäisyyden sisälle SL-alueesta voidaan katsoa olevan maakuntakaavan vastaista. Pajuperänkankaan Natura-alueelle ja sen linnustoon kohdistuvia vaikutuksia voitaisiin lieventää poistamalla lähin voimala T14 tai sijoittamalla se kauemmas, vähintään 250 m etäisyydelle Natura-alueesta.

Johtaja

Jonas Liimatta

Ylitarkastaja

Tuukka Pahtamaa

TIEDOKSI

Haapajärven kaupunki
Pohjois-Pohjanmaan liitto